

Domácí násilí zase na tapetě

Tuhle jsme na půdě České advokátní komory hovořili o domácím násilí a já se dozvěděla mnoho novinek. Například že ze všeho nejdůležitější je zmapovat proces a individuální vývoj u každického páru a zařadit konkrétní případ do teorie, protože až podle ní se dá násilí řešit. Tento způsob léta... pardon... debaty považují však za poněkud pomýlený.

Ale radši se vrátím na začátek a něco vám o tom řeknu podrobněji, abyste si mohli učinit vlastní názor a vznést námitku nebo naopak souhlasně pokynout hlavou: teorie domácího násilí prý rozeznává jeho čtyři druhy:

- a) bitá žena - situace, v níž muž nejen bije ženu, ale i ovládá a kontroluje její život, postupně ji časem zbaví přátel i sebevědomí a za prohřešky proti domácímu řádu ji pak psychicky a fyzicky trestá;
- b) italská domácnost - pár se často hádá, vzájemně se napadá, hádka kulminuje a občas dojde i na facky a vzájemné souboje;
- c) násilí rozchodové - vztah se rozpadl, žena z něho chce odejít, muž to špatně nese a po omezenou dobu týdnů či měsíců občas na ženu v hádce vyjede a napadne ji, posléze se však s rozpadem smíří a pak už násilí nepokračuje;
- d) vyprovokovaný exces - impulsivní a výbušný muž neudrží své emoce na uzdě a v hádce vypění a ženu uhodí.

Podle odborníků, kteří se domácím násilím zabývají, je na každou situaci jiné řešení a pro každý druh jiná léčba. Policie, soudy, advokáti i opatrovníci by měli aktivně zjišťovat, jak násilí vzniklo, v jakém čase se odehrává a do které kategorie patří. Ženy bývají pachatelkami násilí jen v 10 % případů, proto teorie za oběti označuje ženy, zatímco pachatelé jsou takřka vždy muži.

Třicet let se pohybuji v rodinném právu a u svých klientů se s domácím násilím setkávám mnohem častěji, než by bylo pro mou duši zdravo. A tak cítím vnitřní potřebu s teoriemi nesouhlasit a připojit k nim vlastní pohled na věc.

Domácí násilí odhaluje vztah

Skutečným domácím násilím je totiž podle mě jen první případ, který nese zavádějící značení. „Bitou ženou“ totiž docela dobře může být (a velmi často bývá) psychicky deptaný heterosexuální muž. Případy uvedené pod písmeny b), c) a d) pak podle mě patří do jiných psychologických vod. Italská domácnost je hádka dvou rovnoprávných osobností, jen trochu hlasitější a agresivnější. Další případ je časově omezený a nezpůsobuje šrámy na duši, nepřenáší se na děti ani do jiného vztahu. Stát do něj nemusí a ani nemá zasahovat, protože rychle odezní a pro obě strany je nejlépe rychle zapomenout. Poslední případ je zralý pro psychologa a psychoterapii a pochopitelně rozbíjí partnerský vztah, nicméně pravé domácí násilí vypadá jinak. Třeba už proto, že v posledním případě onen výbušný a násilný muž si je vědom nedostatku svého sebeovládání, chce se změnit a uklidnit a mnohem lehčeji se s ním dá pracovat a jeho chování vylepšovat.

Zkázonosná je ovšem první situace, k čemuž však přispívá i zavádějící teorie. Podstatným znakem

domácího násilí je totiž dlouhodobost, jednoznačně definované role oběti a agresora, stupňující se kontrola osobního života, manipulace na jedné straně a na druhé straně ztráta sebevědomí, poslušnost a zejména strach. V reálném životě jsou agresorem stejně často muži jako ženy, jen muži své partnerky častěji za prohřešky trestají fyzicky, zatímco ženy psychicky, sekýrováním a komandováním. Strach, kontrola, neschopnost stanovit hranice a nemožnost uniknout ze vztahu jsou však u mužských i ženských obětí totožná a vzpoura či léčba je velmi složitá, dlouhodobá a náročná.

Mužské oběti jsou na tom ještě trochu hůř, jak se lze přesvědčit ve skvostném českém filmu Teorie tygra (2016, režie Radek Bajgar). O tomto druhu psychického komandování, které zabíjí rovnoprávný vztah a ničí mužskou duši, se totiž na veřejnosti zatím vůbec nehovoří, sami muži se s ním nahlas nesvěřují, média o něm neinformují, ženy nechápou, co vražedného svým milovaným činí, a společnost tento obrovský vztahový problém zatím ponechává zcela bez pozornosti. Copak společnost - odvětíte možná - ale co právo? Inu, ptala jsem se slovných trestních soudců, zda někdy za psychické domácí násilí odsoudili nějakou ženu „jen“ proto, že nenechávala svého muže volně dýchat, zakazovala mu fotbal, pivo a kamarády, nutila ho jíst zelené klíčky namísto jeho milovaného nedravého bůčku, a kontrolovala jeho život neustálými telefonáty a otázkami. Útisk, nátlak, omezování osobní svobody a vydírání tam spatřuji skoro vždycky, ale ouha. Ani jednu ženu jsme dosud nepotrestali, neodsoudili, nepranířovali a nevychovali, aby se ze saně a Xantypy změnila na milou, přívětivou, tolerantní a milující duši. Tak, milé neziskovky a všichni aktivisté, co se tak rádi domácím násilím na veřejnosti holedbáte a zabýváte, kdy se konečně i na ty doma psychicky týrané muže zaměříte?

Domácí násilí odhaluje vztah, napsala jsem výše do nadpisu a za tím si stojím. Vztah, o němž mluvím, ten toxický a nejtoxičtější, je totiž vztahem asymetrickým, který je poměrně rychle rozeznatelný a my odborníci jsme ho schopni vidět na kilometr a cítit na sto honů. Jeden velí, komanduje, určuje a kontroluje, a druhý v něm jenom poslušně koná a radši ani nedutá, aby situace nebyla horší. Z takového vztahu je velmi obtížné utéct - tisíckrát těžší je to než v ostatních třech situacích. Podobně složitá je léčba takového vztahu. Jen naiva si myslí, že stačí institut vykazání, chráněné bydlení pro matku s dětmi nebo odsouzení násilníka v hlavním líčení. On sám se totiž zuby nehty brání a odmítá sám sobě i terapeutovi vůbec připustit, že špatně činí (podobně jako megera, co doma řídí manžela povely jako válečnou loď). Je totiž třeba dlouhodobě léčit oba - a je to nezbytné, protože násilí a komandování se v takových rodinách dědí a přenáší na potomky. Otcové - násilníci vyrábějí ze svých dětí násilné syny a dcery - oběti, u matek - meger je tomu přesně naopak.

Přestaňme se tedy plácát po zádech, jak jsme moderní v odhalování domácího násilí, v pomoci bitým obětem a v odsuzování násilníků. Upřímně - ani novelizace trestních předpisů není zapotřebí. Lžeme si totiž všichni do kapsy - trestního práva potřebujeme mnohem méně než psychologické a terapeutické práce s oběma členy každého asymetrického páru - s agresory, ale i s oběťmi.

JUDr. Daniela Kovářová,
prezidentka Unie rodinných advokátů

Text byl uveřejněn v EPRAVO.CZ Magazine 2/2021

Další články:

- [Proč musí obhájce u soudu mlčet?](#)
- [Advokátní úschovy a kolektivní vina](#)
- [Buřty, pivo a nenávisť](#)
- [Kolegialita jako klíč k úspěchu](#)
- [O co aktuálně usiluje vedení ČAK?](#)
- [O důstojnosti advokátního stavu](#)
- [O úspěchu restrukturalizace rozhoduje čas](#)
- [Stojí LL.M. za to?](#)
- [Verba docent ...](#)
- [Hodiny tikají každému](#)
- [Justice před soudem](#)